

РОЗДІЛ I

1866

— Міс Джером, скільки разів я мушу повторювати вам, що вставати з-за парти посеред уроку неприпустимо? Негайно поверніться на своє місце.

Тріскучий голос міс Грін пролунав на весь клас. Я стала навшпиньки біля вікна, намагаючись щось побачити за снігопадом. У кімнаті не було годинника, але я інтуїтивно відчувала плин часу, якого в школі було аж надто багато.

Тато запізнювався.

— Міс Джером! Я маю повторювати? Сядьте на своє місце. Негайно.

Обернувшись, я побачила, що вона сердито дивиться на мене, і її пласкі груди випинаються на тлі чорного ліфа з оборками потьмянілого мережива.

— За мною батько приїде, — сказала я, і моя сестра Кларита аж рота розкрила від здивування.

— Але ж містер Джером ще не приїхав, чи не так? — промовила міс Грін. — Яке нахабство з вашого боку! Ви нехтуєте всіма нормами поведінки.

Я стояла непорушно, не зводячи з неї очей. Вже давно я переконалася, що це доволі ефективний трюк. Якщо дивитися на неї досить довго й без страху, то вона не знатиме, що робити.

— Дженні, — просичала Кларита. — Роби, як каже міс Грін.

Я навіть не удостоїла її поглядом. Кларита — гарненька блакитноока, білява дівчина, була на два роки старшою за мене і слухняною навіть собі на шкоду, що робило її маминою

улюбленицею. Її безхарактерність була обридливою і часто дратувала мене, особливо в такі моменти, як цей.

— Так, — додала міс Грін. — Будьте ласкаві.

— Не буду, — відрізала я, а дівчата у класі зашуміли й захотіли. — Батько платить за моє навчання, тож я можу робити все, що захочу.

Міс Грін почервоніла мов буряк. Кларита втиснулася в парту на своєму місці.

— Батько платить за ваше навчання, він хоче, щоб ви навчилися гарним манерам, щоб були виховані, як і належить юній леді, а не підхоплювалися з місця, коли вам заманеться, не слухаючи тих, хто бажає вам лише добра. Ви продекламуєте сьогоднішній вірш французькою мовою. Негайно.

Я неквапливо повернулася до своєї парти і стала біля сестри. Залишилася стояти, бо це було ще одне з непорушних правил міс Грін. Учні мусять стояти, коли їх викликають для декламування. Але я підвищила голос більше, ніж слід, щоб підкреслити свою бездоганну французьку:

*Je suis belle, ô mortels! comme un rêve de pierre,
Et mon sein, où chacun s'est meurtri tour à tour,
Est fait pour inspirer au poète un amour
Eternel et muet ainsi que la matière.*

Запала тиша — всі були вражені почутим. Пальці міс Грін стиснули лінійку. Вона вже застосовувала її раніше, але до мене — ніколи. Натомість вихлюпувала свою погано стримувану лють на інших дівчат, і тепер ті з них, які були найближче до неї, припишкли, ніби чекаючи нападу.

Поруч зі мною перелякано охнула Кларита.

— Це не той вірш, який вам задали, — насилу вичавила з себе міс Грін.

— Так, не той, але він мені подобається більше. Хотите, перекладу? — І перш ніж вона встигла відповісти, я переклала:

*Я прекрасна, о смертні,
Наге мрія, вкарбована в камінь,
І груди мої, до яких припадали багато поетів,
Надихатимуть їх на любов,
Мовгазну і безсмертну,
Мов матерія незнищенна.*

Міс Грін аж заклала.

— Досить. Де ви знайшли такі недоречні вірші? — вона промовила це так, ніби я проспівала куплет із якоїсь негрятянської пісеньки, які я також знала, оскільки моя няня Доббі навчила мене багато чого, поки я росла.

— У бібліотеці свого батька. — Я поглянула на Клариту, шукаючи підтвердження, але вона відвела очі. — Ми часто бували в Парижі, коли жили в Європі, й тато придбав там багато книжок...

— Вона ніколи не була в Парижі, — вигукнула моя сестра. — Вона ще навіть не народилася, коли мої батьки жили в Італії. Вона завжди вигадує небилиці, щоб здаватися поважною. — Кларита схопилася і повернулася до мене. — Хоч раз скажи правду. Ти поцупила цю книгу з татової бібліотеки, пори те що мама суворо заборонила торкатись її, бо вона не підходить для дванадцятирічної дівчинки...

— Безумовно, не підходить, — втрутилася міс Грін. — Наважуся стверджувати, що вона непридатна для дівчинки будь-якого віку. Бо написана дегенератом-чужоземцем.

— Ви знайомі з творчістю мсьє Бодлера? А я гадала, що ні. Мій батько володіє ексклюзивним французьким виданням. Не думаю, що його опублікували тут.

Вона зробила загрозливий крок до мене.

— Дженні Джером, я терпіла ці витівки з поваги до ваших батьків, які довірили мені вашу освіту. Але ви переступили межу мого терпіння. Ви більше ніколи не будете декламувати подібну гидоту. І ви залишитесь після уроків, щоб перекласти вірш містера Арнольда, який вам задали. Зрозуміло?

— Мій батько може приїхати будь-якої хвилини... — почала було я, але вже не була такою впевненою.

Тато міг скільки завгодно висміювати міс Грін поза очі за її кумедні манери старої діви, але її школа була одним із найпрестижніших навчальних закладів у місті, бажаним для таких сімей, як наша. А ще була так звана «Школа для Чотирьохсот», яку створила місіс Астор для нью-йоркської еліти, і саме її ученицями вона заповнювала свою бальну залу. Мама роками клопоталася, щоб нас включили до списку Астор. Тож їй було б неприємно почути, що я знову дістала догану, яку розділять і решта дівчат, причому за те, що декламувала вірші поета, які мені заборонили читати.

— Містер Джером буде належним чином поінформований. — Міс Грін злісно вирячилася на мене. Цього разу, незважаючи на те, що я сміливо зустріла її погляд, вона не відступила. Натомість ляснула по столу лінійкою, і Кларита з полегшенням опустила на своє місце, а я — на своє.

— Ти нестерпна, — просичала сестра. — Чому ти перешиш їй на кожному кроці?

— Тому що я можу. — Я стишила голос, коли одна з сямовдоволених «вихованих» дівчат у першому ряду встала, щоб прочитати нестерпно нудний вірш містера Арнольда, і продовжила: — Зачекай, ось наш тато дізнається про це. Він швидко намне їй вуха.

— А мама намне їх тобі. І не думай, що вона цього не зробить.

Я так і не думала. Але «наминання вух» було б невисокою ціною.

Решта години тягнулася нескінченно. Я розвалилася за партою й думала лише про те, чому тато досі не приїхав.

— Міс Джером, — гаркнула міс Грін, — у вас що, хребет розплавився?

Лише кілька місяців тому тато відкрив свій іподром «Джером» у Батгейті, й він мав приголомшливий успіх. Батько обожнював кінні перегони; у нього було понад двадцять

чистокровних коней, у тому числі десять ліпіцанерів, яких він завіз із Європи. Коли він не працював у торговій фірмі або не відвідував музичні концерти, то проводив дозвілля, спостерігаючи за перегонами на своєму іподромі; це був перший такий об'єкт у Нью-Йорку, й він приваблював натовпи публіки.

На території нашого нового особняка на П'ятій авеню, на додаток до приватного театру, де батько організовував концерти для обраної аудиторії з шестисот осіб (на двісті більше, нагадував він мамі, ніж у бальному залі місіс Астор), він наказав збудувати триповерхову стайню, обладнану блискучими стійлами з горіхового дерева. Я любила ходити з ним туди. Ми з Кларитою були досвідченими наїзниками; тато наполягав, щоб ми вчилися верхової їзди змалку. Він часто повторював, що єдине видовище, прекрасніше за жінку верхи на коні, — це жінка за фортепіано, тож подбав про те, щоб ми з Кларитою вміли робити і те, й інше досконало. Тато пообіцяв забрати мене сьогодні раніше, щоб покатати в кареті; проте щоразу, коли я наважувалася поглянути у вікно, то бачила лише, що снігопад посилюється, і впадала у дедалі більший відчай. Невже він забув? У нього завжди було стільки всього на думці, що він частенько забував про обіцянки, які мені давав. Але я завжди прощала його. Хіба ж я могла не прощати? Та сьогодні мене переповнювала образа, бо його запізнення означало, що мені доведеться сперечатися з міс Грін.

Коли урок закінчився і дівчата збирали портфелі, щоб піти на останній предмет цього дня — музику, в чому я також досягла успіху, я вже й забула про своє покарання, аж поки міс Грін не сказала: «Міс Джером, я вас іще не відпустила». Вона холодно посміхнулася і промовила крізь зуби: «Сядьте і відкрийте свій зошит, будь ласка. Нагадую, вам іще треба перекласти вірш».

Кларита кинула на мене нищівний погляд і вийшла з іншими дівчатами. Я у відповідь похмуро глянула на неї і рвучко розкрила зошит.

Схилившись над ним під грізним поглядом міс Грін, я почала писати вірш містера Арнольда, який ледве вивчила. Мені було байдуже до її докорів. Я сподівалася, що заслужила їх достатньо, щоб вона могла застосувати проти мене лійку, а мені тільки цього й треба було, щоб тато забрав мене зі школи, де я все одно мало чого навчилася. Мама роками наймала для нас із Кларитою гувернанток; до школи міс Грін вона записала нас лише для того, щоб похизуватися цим серед місцевої спільноти. Вона гадала, що це зробить її леді з належним статусом — ще одна спроба отримати схвалення місіс Астор, якщо ця новина дійде до її недосяжних вух.

— Місіс Астор — такий само тиран, — пробурмотіла я вголос.

— Я не почула вас, міс Джером, — сказала міс Грін. — Виховані дівчата не бурмочуть. Говоріть чітко, що ви хочете сказати, або утримайтеся від розмови взагалі.

Я з ненавистю зиркнула на неї.

— Отож, — підсумувала вона. — У вашому випадку краще помовчати.

Вона насолоджувалася своєю маленькою перемогою. Я нашкрябала вірш французькою, не дбаючи про виправлення помилок.

— Готово, — оголосила я.

— Так швидко? — Міс Грін навіть не поворухнулася, щоб переглянути написане. — А тепер іще раз, будь ласка.

— Ще раз? — розгнівано перепитала я, не вірячи своїм вухам.

— Так. А якщо будете мене перепитувати, то зробите це втретє.

Цієї миті почувся брязкіт кінської упряжі. Я підскочила, але міс Грін застережно підняла руку.

— Залишайтеся тут. А я негайно маю поговорити з містером Джеромом.

Вона буквально вилетіла із класу, так що її розширена донизу чорна спідниця крутнулася і зачепила одвірок. Можна

було б проігнорувати заборону й піти за нею, але я знала, що міс Грін у будь-якому разі розповість татові про те, що сталося. Можливо, він і відмахнувся б від її скарг, як від чогось несуттєвого, але коли дізнається, що я поцупила книгу з його бібліотеки, це буде зовсім інша справа.

Почувши в коридорі знайомий звук його кроків, я швиденько захлала зошит у портфель. Те, що він зрештою прийшов, мене не надто потішило. Якби тато з'явився вчасно, як обіцяв, то я, можливо, не опинилася б у такому скрутному становищі.

Він був у чорному пальті з коміром із рисячого хутра, ідеально натерті воском вуса зберігали форму, незважаючи на снігопад. Батькові темно-сині очі пронизливо дивилися з обличчя із великим носом і виступаючою лінією підборіддя; коли він зняв капелюх, його світле волосся безладно розсіпалося по чолу. Мій батько ніколи не користувався засобами для волосся.

Коли я побачила вираз його обличчя, моє серце завмерло.

— Дженні, — зітхнув він. — Знову?

Я невимушено, як мені здалося, знизала плечима.

— Ходімо, — кивнув він. — Кларита після школи йде на музичний концерт до своєї подруги. Я пришлю за нею карету пізніше.

— Угу. — Кларита завжди відвідувала якісь заходи після школи; мама постійно нагадувала нам обом про необхідність розвивати соціальні контакти, але я воліла уникати їх, коли це було можливо. — Як же все це набридло. Ніхто з її подруг не грає на піаніно так добре, як ми.

— Можливо, але вони принаймні знають, як тримати себе в руках. Навіть твоя сестра Леоні, наймолодша з вас трьох, ніколи б не стала так випробовувати нерви своїх вчителів.

Поки я пленталася за батьком, вражена його докором, він продовжував:

— Дженні, ти мусиш припинити ворогувати з міс Грін. Вона у відчаї, вона просто сама не своя.

— Через те, що я прочитала вірш французькою? — Я зняла свій плащ із кілочка в коридорі. — У нас був урок поезії.

Він ущипнув мене за щоку.

— Ти ж знаєш, що я маю на увазі.

Моя усмішка згасла.

— Ти скажеш мамі?

— У мене є вибір? Міс Грін попередила, що коли я не поймаю про твою дисципліну, вона не матиме іншого виходу, окрім як викладати свої скарги безпосередньо Кларі.

— Дисципліну? — перепитала я. — І що, на її думку, ти маєш зробити? Відшмагати мене? Ти ж навіть коней не б'єш батогом.

— Я не вважаю, що дітей чи тварин можна бити батогом, тож нам доведеться придумати щось менш радикальне. — Його губи під вусами ворухнулися, стримуючи усмішку. — Можливо, уроки гри на фортепіано до кінця місяця з місіс Рональдс?

Ми підійшли до малинової карети із двома запряженими чорними кінями, що тупотіли копитами на морозі, й батько узяв до рук віжки. Він волів їздити сам, і це було справжнє видовище, адже всім відомо, що джентльмен не повинен керувати екіпажем.

Я не здивувалася, почувши від батька, що Фанні Рональдс повернулася, щоб пожити з нами: вона часто у нас гостювала. Фанні була татовою близькою подругою, яка поділяла його пристрасть до музики, а також талановитою співачкою і піаністкою. Щоправда, я не раз помічала, як мама зберігала в її присутності застиглу посмішку. Одного разу, коли місіс Рональдс чекала у фойє на тата, який саме під'їхав у кареті, я почула, як мама сказала: «Я не звинувачую тебе, моя люба. Я знаю, яким невідпорним він може бути». Я не зрозуміла, що вона мала на увазі, але оскільки мама не поділяла татового ентузіазму щодо коней, то припустила, що вона пробачила місіс Рональдс те, що тато зробив її своєю спільницею.